

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hársos hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvé és
 Szombat utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kéziratok visszaszedését
 vagy megőrzését nem vállalja.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, április 13.

Pénzügyintézetek tőkenagyobbitásai.

Helybeli pénzügyintézeteknek az elmúlt évről szóló zárszámadásaiból s ezzel kapcsolatos jelentéseiből, valamint a napi sajtóban erre vonatkozólag megjelent hírekből kitűnik, hogy a már működésben lévő és részvénytársasági alapon nyugvó tizenegy pénzügyintézetünk közül (tizenegy, mert az Osztrák-magyar bank és a Magyar Általános Hitelbank fiókjait, melyeknek gyökere nem e város talajába mélyed, ide nem sorozhatom) az elmúlt évben öt nagyobbitotta meg részvénytőkéjét; egy kevéssel ezt megelőzőleg hajtott végre hasonló műveletet, négy pedig ezidén fejt ki ugyanily tevékenységet, kettő ez utóbbiak közül olyan, a melyek a múlt évben is már hasonlót cselekedtek.

Vegyük szemügyre ennek a — mint valaki aposztrofálta — »járványszerű« tőkenagyobbitási kedvnek fény és árnyoldalaiból a figyelemre méltóbbakat.

A tőke nagyobbitás egyik előnyét abban látjuk, hogy a jövő törvényhozása a betevők érdekeinek minél inkább való megvédését, biztosítását célozván, a pénzügyintézeteknél elhelyezhető betétek összegét az alap- és tartaléktőkék összegével arányban óhajtja majd megállapítani, minthogy pedig a legtöbb vidéki pénzügyintézetnek ez képezi igen sok esetben legolcsóbb és legbővebb pénzforsrást: természetes és észszerű törekvésnek

tetszik ezt megtenni már ma annyival inkább, mert az ugynevezett »közpénzek« mai napság is ezek arányában helyezik már el a pénzügyintézeteknél.

Másik előnye, hogy a bankokat esetleg erő veszteség, különösen akkor, ha a tőkenagyobbitás a részvények számszerinti szaporításával jár, szélesebb területen oszlik meg, s így egy-egy részvény tulajdonosát kevésbé érinti érzékenyen.

Ha még hozzá vesszük ezekhez, hogy nagyobb tőkével rendelkező intézet — nagyobb betét és visszleszámitolási hitele révén is — jelentékenyebb összegű, hosszabb lejáratu és mérsékelt kamatu kölcsönök nyújtására könnyebben berendezkedhetik, s ennek folytán — szerencsés üzletkezelés mellett — nagyobb vállalatokat, esetleg több kisebbet támogathat, fejleszthet és tehet virágzóvá a mellett, hogy részvényesei vagyoni érdekét is szolgálja, főbb vonásokban körülbelül felsoroltuk azokat az előnyöket, amelyek a tőke ugynevezett »felemelése« mellett pénzügyintézetre, betevőre és hitelgénylőre látszanak.

Árnyoldala különösen a régiebb részvényesek érdekeinek figyelembevételénél feltűnőbb.

Nem valószínű ugyanis, hogy különösen a korábban alakult pénzügyintézetek tőkéik nagyobbitásával arányos nyereség emelkedést mutathassanak fel — normális viszonyainkat tartva szem előtt — épen napjainkban, amikor már nemcsak temérdek a pénzügyintézet széles e városban, hanem ezek mellett még gyors egy-

másutánban, olykor párosával is, folytonosan szaporodnak.

Ha pedig a nyereségemelkedés nem arányos az újabb befektetett tőke összegével, akkor — hacsak előjogokat nem biztosítanak a korábbi kibocsátású részvények tulajdonosainak — vagy kisebb százalék jut a nyereségből osztalék gyanánt a régiebb tőkének, de a részvény belső értéke azért a multéval arányosan emelkedik, vagy megmarad a régi százaléku osztalék, hanem akkor meg a tartalékok csekélyebb javadalmazása miatt a belső érték régiebb arányu emelkedése marad el, sőt nem lenne feltűnést keltő az sem, ha mindkettő együttesen bekövetkeznék.

Megeshetik aztán, hogy ezeket elkerülendő egyik-másik pénzügyintézet egy-két esztendeig az előző kisebb tőke nyereségével arányos nyereségtöbbletet óhajt majd kierőszakolni, olyformán, hogy teremteni próbál semmiből valamit.

Teremt jelzalogos háztulajdonosokat, akiknek sem pénzük, sem telkük, sem épületanyaguk nem volt előzőleg, teremt tisztán váltóra bozított dusraktáru üzleteket, sőt részvényeket is lombard alapon.

Hanem, hogy ezen erőfeszítést követő harmadik vagy későbbi esztendőben ki lesz a ház-, az üzlet-, a részvény tulajdonosa, azt — az ilyen török szakad sok nyereségű bankoknál — előre tudni nem lehet, de annak idején majd meglátjuk.

Dr Endrey Kálmán.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A két ellenfél.

A Kath. Kör bőjti estjén előadta:
 dr Bundala Mihály.

(Vége.)

Azért látjuk az egyházat Krisztus hitével kezében, majd szelidítőleg hatni az erkölcsökre ahol ezek lazultak, fölemelőleg, lelkesítőleg hatni a szivekre, ahol ezek az anyagiakba merültek; a felebaráti szeretetet ébreszteni a keblekben, amidőn ezek az önzéstől duzzadtak! Tud és bátorsága is van hozzá, föllépni a salonokban sőt a trónok előtt is, ha arról van szó, hogy őket az Istentől eléjük szabott kötelességeikre figyelmeztesse; de a munkás kérges kezétől sem fél amikor őt nyomasztó helyzetéből kiemelheti! Ezzel minden esetre nemes feladatot teljesít, de még azon fájós tudat elől sem zárkózik el, hogy üdvös tanai hirdetése, ezek üdvös hatásainak terjesztése körül, sokszor nemcsak ellenségeivel, de még saját gyermekeivel, sőt szolgálival is szemben találja

magát; ezeket is tanaihoz, elveihez való hűvebb ragaszkodásra, érdekekben kifejtendő nagyobb buzgóságra, ezeknek az életben, a gyakorlatban való nagyobb érvényesítésére, az élet és az ő tanai között való minél tökéletesebb összhang létesítésére, a kor irányából folyó üdvös követelemények lelkesebb felkarolására figyelmezteti sőt unsozolja; de ezzel kézzelfoghatólag bizonyítja is, hogy részrehajlatlan, s csak azt akarja, amire őt isteni alapítója szóval és példájával tanította; aki körüljárt, jót cselekedvén!

Mindezeket látva és figyelemmel kísérve, csak egy a csodálatos, egy kérdés nyomul a szemlélő-ajkára?! T. i. miért tehát ez a folytonos üldözés, honnan az az örökös gyűlölködés, amelylyel a ker. kath. vallás kezdettől fogva találkozik? Bármennyire kuassuk is e jelenség természetes okait, reájok csak úgy nem fogunk akadni, mint a világon található számtalan egyéb rossznak, s az emberben rejlő rosszra való hajlamnak természetes okaira! A ker. kath. hívő-ember s még inkább a hívőtudós azonban megtalálja mindezek nyitját; tisztában van a forrással, amelyből az ellenségeskedés ered, tudja hogy az a most is sokat forgatott, de

értelme és értékéből, tájdalom, csaknem teljesen kiforgatott Sz. Iván eme mondásában: Keresendő »ellenkezést vetek közted!«

Azért csak önámítás és mások ámítása az, amidőn a tudomány vagy épen a szabadgondolkodás nevében támadnak az egyház és a ker. kath. hit ellen. Vajjon miféle szabadgondolkodás az, amely nem enged szabadon gondolkodni? Vagy mig enged minden gondolatot egyedül ker. katólikust nem? — Avagy melyik tudomány az, amelynek a kath. egyház oly nagy ellensége, hogy az feljogosítva érezve magát ellene kész élet-halál harcra kelni? Eddig még nem volt olyan tudomány amely ellen, mint ilyen ellen az egyház harcra kelt volna! Az egyház megteszi a maga kifogásait, sőt hivatásai lelkijét tartva szem előtt — őket némi ugynevezett tudománynak a hitre nézve veszélyes tételeitől óvja; de ezért sohasem mondta, hogy azokat akik másképp gondolkodnak, a föld színéről el kell pusztítani! Avagy nem emellett bizonyítanak azok a pogányok között működő misszionáriusok, akiket az egyház szakadatlanul küld ki a világ minden tájára, s akik közül, miután tőlök telhető-

A világhírű «Fownes» angol s különleges női franczia keztyükben, továbbá »Humanie« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedüli raktár.

TAVASZI UJDONSÁGOK megérkeztek

ROTH M. utóda kalap s uri divat üzletébe.

Főrfi fehérneműk méret után a

1564

leggyorsabban és a legbiztosabban készíthető.

P. & C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedüli raktár.
 Tavaszi angol mellényekben, felöltőkben,
 gummi kabátokban nagy választék.
 Folytonos ujdonságok nyakkenőben.

Az új helyzet.

Nagyobb szenzáció nincs a politikában. Jelentősebb mozzanat, hogy a honvédelmi és horvát miniszteri tárcza betöltésére nézve végre előterjesztést tett a miniszterelnök a királynak. Akiknek felajánlták, eltagadták azt. Ami leginkább előtérben áll a politika világában, az még ma is a kerületek beosztása és a főispánok kijelölésének kérdése, bár több kinevezést Andrassy már elintézett öfelségénél.

Erdekes Polonyi nyilatkozata a folyamatban levő királysértési perek sorsa felől, meg a temesi főispán távozása, holott eleinte minden arra vallott, hogy Molnár Viktor egyelőre maradni óhajt.

Távirataink a következők:

Andrassy bécsi utja.

Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter ma délután hazaérkezett Bécsből. Utjának eredménye gróf Hadik János belügyi államtitkársága. A függetlenségi párt erősen ragaszkodott ahhoz, hogy a választásokra való tekintettel a belügyminiszter helyettesét ő szolgáltassa, de Andrassy már Bécsben kijelentette, hogy a miniszterségének az a feltétele, hogy bizalmas barátját és rokonát, Hadikot maga mellé vehesse. A dolog most aztán befejezet ténynyé vált. A király hozzájárult az új főispánok kinevezéséhez és teljesen approválta az eléje terjesztett névsort. A kinevezéseket a hivatalos iap holnapi száma közli.

Wekerle szombaton jelentkezik a királynál, Polonyi pedig kedden utazik Bécsbe. Polonyi audienciáján megtörténik az új államtitkár, Güneher Antal kinevezése s több magasabb bírói állást is betöltenek.

A második visszavonás.

A hivatalos lap tegnapi száma közli Andrassy Gyula belügyminiszter következő rendeletét:

A sajtótermékeknek vasuton való szétküldésénél szükséges sajtórendőri intézkedés

tárgyában f. évi márczius hó 20-án 31100— B. M. szám alatt kiadott rendeletet ezennel hatályon kívül helyezem.

Budapesten, 1906. évi április 11.

Andrassy s. k.
m. kir. belügyminiszter.

Minisztertanács.

Ma délután 4 órától késő estig minisztertanács volt a függetlenségi pártkör helyiségében. A választó kerületek beosztásáról és az új főispáni kinevezésekről volt szó. A minisztertanács a sajtóiroda főnökévé ifj. Ábrányi Kornélt, Budapest székesőváros főpolgármesterévé pedig Szivák Imrét szemelte ki.

Barát Armin vidéki hírlapíróval, kit az előző kormány a sajtó ügyosztályba szolgálatra berendelt, ma felbontotta a kormány a szerződést és intézkedett azonnali elbocsátása iránt.

Holnap délután fél 4 órakor a minisztérium újra minisztertanácsot fog tartani.

A kabinet kiegészítése.

Wekerle Sándor miniszterelnök a honvédelmi miniszteri tárczát *Jekelfalussy* Lajos altábornagynak ajánlotta fel, aki már nyilatkozott is, hogy a honvédelmi tárczát elvállalja. Horvát miniszter Wekerle és Pejacsevics megegyezése szerint *Josipovics* Imre lesz. Kinevezésük a közelnapokban várható.

Wekerle bécsi utja.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott, ahova holnap érkezik meg. Utjának nincs politikai célja. A feltámadási körmenetben fog résztvenni az udvarral. Még holnap vissza is tér Budapestre. Wekerle a husvétünnepet dálosi birtokán fogja eltölteni, ahonnan csak kedden tér vissza a fővárosba.

Wekerle jelölése.

Wekerle ma táviraton értesítette a temesvári szövetkezett ellenzék elnökét, Jeszenszky Gyulát, hogy Temesvárott történt jelölését el-

fogadja. A temesvári küldöttséget husvétünnep után szerdán fogadja. Ma különben a jászberényi függetlenségi párt táviratilag üdvözölte Wekerlet és Apponyit.

Kossuth a hivatalában.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter ma egész nap benn volt a hivatalában és szorgalmasan dolgozott. Több rendbeli adminisztratív természetű ügyet intézett el.

A fővárosi rendőrség.

Boda Dezső rendőrfőkapitány kijelentette, hogy neki megígérte Andrassy Gyula gróf még Bécsben, a béketárgyalások idején, hogy a fővárosi rendőrségben változások nem történnek Boda tehát és a fővárosi rendőri tisztviselőkar megmarad hivatalában.

Új államtitkár.

A pénzügyminiszteri adminisztratív államtitkár — mint tudósítónk jelenti — Dész Zoltán volt képviselő lesz.

Temes rendszerváltozást kér.

Bujanovich Iván br. vezetése alatt ma egy küldöttség járt Andrassy belügyminiszternél Temesvárról, kérve, hogy nyújtson segédkeztet ahhoz, hogy Temesmegyében az eddigi rendszer gyökeresen megváltozzék. Kivánták Molnár Viktor mostani főispán elbocsátását. Andrassy szívesen fogadta a küldöttséget s megígérte, hogy egy-két nap alatt elintézi kérésüket. Hir szerint Molnár Viktor ma délután már be is adta lemondását. Közigazgatási bírónak fogják kinevezni.

Befolyással volt lemondására az a körülmény, hogy Károlyi Gyula gr. Aradról ma föntjárt a fővárosban és kijelentette a belügyminiszternek, hogy az aradi főispánságot csak úgy fogadja el, ha a szomszédos Temesmegyében rendszer változás áll be és Molnár Viktort a temesi főispáni székből eltávolítják. Károlyi Gyula t. i. tevékeny részt vett a temesvári tulipán-mozgalom megindításában és

leg minden jót tettek pogány embertársaikkal őket a ker. civilizáció áldásaival megismertették: százan és ezren haltak meg vértanui halállal, anélkül hogy nem fegyvert fogtak, de még csak ujjukat is megmozdították volna azok ellen, akik őket halálra kínozták.

Ellenben az egyház mennyi gunynak, mennyi gyalázkodásnak, sőt amint napról-napra látjuk: mennyi erőszakoskodásnak és üldözésnek van kitéve csak azért, mert a hitetlennek karóba nem akar belevegyülni; mert bátran oda mer állani a Kálvária hegyére, a kereszt alá, és a rajta függő Jézusra mutatva, bátran vallja a pogány századossal »valóban az Isten fia volt ez!« Ha pedig az Isten fia úgy tanítása is isteni, csilhatatlan, változhatatlan igazság, amelyen semmiféle emberi elme, a kor semmiféle követelménye nem változtathat, megfelel az mindenkor, minden ember követelményei és szükségleteinek, ellentmondásba nem jöhet semmiféle tudománnyal! Az, hogy természetfeletti, hogy igazságokat hirdet, melyek az emberi elme előtt megfoghatatlanok, hogy isteni nyilatkozatásra, isteni tekintélyre támaszkodva: hitet követel: csak amellelt bizonyit, hogy isteni. Vallás mely nem a kinyilatkoztatásra, nem az isteni tekintélyre támaszkodik, nem vallás! Vallás, melynek alapját az emberi ész okoskodásai képezik: lehet elmefuttatás, de nem vallás, mert nem felel meg a vallás legprimitívebb fogalmának, a vallás igazi céljának az embert vezetni Istenhez, mint az ő céljához.

A tiszta észbeli okoskodásra alapított vallás csak úgy nem fog javítani senkin, mint

ahogy a legnagyobb bölcsök, még a legközelebbi környezeteket sem voltak képesek megjavítani. Az ember erkölcsi javulásának indoka u. i. vagy az Isten szeretete, vagy az Istentől való félelem; de hogyan érvényesüljenek ezen indokok olyan embernél, aki Istenben egyáltalában nem hisz, vagy őt csak olyan Istennek tartja, aki dolgaiba nem avatkozhatik — hát — »az ember Istentől független«: tehát ő magán kívül nem ismer; erkölcsnek csak azt ismeri el, amit — már mint ő az ember — saját tetszéséből kifolyólag annak elfogad, gondolatait is csak maga szabályozza, törvényeket csak maga ad magának. Szóval a vallást egyedül az emberi észre alapítani: igazi anomalia! Azok, akik akár a Szent Írásra támaszkodva, akár a Szent Írást mellőzve, a vallást csak az emberi ész okoskodásaira akarják alapítani: hasonlók, azon dajkához, aki ahelyett, hogy a síró, éhes gyermeknek enni adna, neki opiumcseppet ad, hogy azt elaltassa!

El akarják altatni lelkiismeretüket, amely Isten után kiállt; azért nagy hangu, felfuvalkodott frázisokból mákonyt készítenek elbódítani magukat és másokat, de mert az egyház, az örök igazságok hangoztatásával ezen álmukat zavarja és bátran ki meri mondani az igazságot és kárhóztatja az ámitást és a hazugságot: azért üldözni kell őt minden áron!

Imel a párhuzam a keresztény és keresztényellenes irány között! Ugy hiszem nem nehéz eldönteni melyiknek adjunk igazat?! S mégis azt látjuk, hogy daczára az ész követelményének, daczára a jobbakkal meggyőződésének: a kath. ellenes áramlat fennhordja

fejét, grasszál s követelőleg lép föl! A katolikusok pedig, mintha csak röstellenék bevalani, hogy azok, mintha a vallást csak külsőségeknek, csak formalitásnak, vagy legjobb esetben csak a szív dolgának tartanák, hallgatnak, visszavonulnak, vagy legföllebb egy-egy ájtatosság alkalmával a templomban jelennek meg, de Krisztusért, szent hitéért, lelkők ügyéért helyt állani: távol van tőlük!

Nem! Ez nem lehet! A ker. vallás nem formalitás, nem magán ügy, nem csak a szív ügye, de még az észé sem egyedül, hanem az egész ember irányítója, utlevele, egyedüli biztos társa a földi élet folyamán, azon a nagyfontosságú uton, mely innen az örökkévalóságba vezet.

Marsailleban egy nap mély gondolatokba merülten sétált a tengerparton egy fiatal pap; tekintete sokszor akadt meg az ott horgonyzó gályahajók s olykor-olykor mély sóhaj tört elő szive rejtekéből, jelezve, hogy nagy gond gyötri lelkét. Lépteit végre a hajó felé irányítja, belép s körüljárva az ott bünteteskép elhelyezett rabok mellett, a valóságot még borzasztóbbnak látja, mint a milyennek azt képzelte. Résztvevő szive segíteni akar: de hogy? és melyiken kezdje? Végre odalép az egyik fogolyhoz, kinek külseje annál részvételregerjesztőbb volt, mert elárulta, hogy nem az erkölcsi romlottság juttatta őt e helyre s valaha jobb időket is látott!

Szóba elegendik vele s megtudja, hogy a fiatal rab egy ősi nemes család sarja s hogy fiatalkori könnyelműségéből egy vadászat alkalmával valami csinyt követett el, mely azonban

vezetésében s akkor szerezte azokat a tapasztalatokat a temesi állapotokról, amelyek miatt ott a rendszer változást erélyesen kívánja. Molnár Viktor nem akarta, hogy ügye minisztertanács elé kerüljön, azért lemondott.

A királlysértési perek sorsa.

A koronaügyészség ma tisztelgett Polónyi Géza igazságügyminiszternél Székely Ferencz koronaügyész vezetése mellett.

Polónyi ma egy újságíró előtt kijelentette, hogy az összes kir. ügyészséget utasította, hogy a folyamatban levő királlysértési perekben, ha a vádnak komoly alapja nincs, saját hatáskörükben ejtsék el a vádat. A mely pörökben már ítélet van, azokban kegyelmi kérvényt nyújtsanak be.

Választási mozgalmak.

Nagyváradon.

A nagyváradi mandátum sorsa csak az ünnepek után fog eldőlni.

A függetlenségi párt vezérférfiai tudva-levőleg Budapestről kértek jelöltek. Mint értesülünk, a központból még végleges válasz nem érkezett. A függetlenségi párt kiküldött bizottsága husvét hétfőjének déli 12 órájáig kér választ. Ha addig a központ valamely tekintélyes, országos nevű egyéniséget nem ajánl, akkor arra való tekintet nélkül fog a párt határozni.

Husvét második napján d. u. 2 órakor a kiküldött bizottság dr. Adorján Emil lakásán összeül és határoz a párt választmánya elé terjesztendő javaslatról. A választmány este 6 órakor a pártkör helyiségében tart gyűlést s ott határoz véglegesen a hivatalos jelölés dolgában.

Mindaddig tehát, míg a párt nem határoz, Nagyváradon senki a függetlenségi párt hivatalos jelöltjeként nem szerepelhet. Ezt szükségesnek tartjuk a kósza hírekkel szemben nyomatékkal kiemelni.

A kósza hírek közé kell sorolnunk azt is, hogy állítólag Huzella Gyula alkotmánypárti programmal akar fellépni Nagyváradon Huzella Gyuláról nehéz föltételezni azt, hogy ő, aki még ma is a szabadelvűpárt alelnöke, a szabadelvűek által halálosan gyűlölt s bukásuk okozójának tartott alkotmánypárt tagjává lenne csak azért, hogy mandátumot kapjon. Annál kevésbbé tételezzük ezt fel róla, mert az alkotmánypárt kijelentette, hogy a választások előtt a volt szabadelvű pártiakat nem veszi fel soraiba.

Az meg éppen háryáda, hogy a kormány jelöltje Huzella lenne. Ezt határozottan maga Glatz Antal czáfolja meg, akihez a helybeli függetlenségi párt felvilágosításért fordult.

A megyében.

Biharon az eddigi képviselő *Rigó* Lajos az egyesült pártok jelöltje. Megválasztása bizonyos. Ellenjelöltje Reismann József Bokányista.

Élesden Farkasházy a nép bizalmát annyira bírja, hogy a Bokányista *Sonnenwirth* Lajos szóba sem jöhet,

Ugrán *Nadányi* Károlyt kívánja a nép képviselőnek. Bokányi hívei közül *Sichermann* Móríc lép fel.

Magyar-Csékén Kossuth Ferencz oláh tolmácsa, *Vaszi* György lép fel 48-as programmal. Próbálkozik vele szemben *Csordás* János nemzetiségi és *Pál* Lőrincz Bokányista.

Tenkén *Horthy* Béla függetlenségi megválasztása bizonyos. A szocialista kassza terhére *Vántus* Károly próbálkozik.

Belényesen *Barta* Ferencz lép fel 48-as programmal; a nemzetiségi párt jelöltet keres.

A választási mozgalmakra vonatkozólag újabbán a következőket vettük:

A *szegárdi* kerületben Kossuth-párti programmal léptetik fel *Boda* Vilmost. Ugyancsak Kossuth-párti programmal léptetik fel a *pincze-helyi* kerületben *Rátkay* Lászlót, a *bonyhádi*ban *Wéber* Jánost, a *kölesdiben* gróf *Benyovszky* Rezsőt, a *paksi* kerületben *Szluha* Istvánt és a *szakácsi* kerületben *Szluha* Jánost.

Lugosról nyert értesülésünk szerint az ottani választók nagyrésze Kossuth-párti programmal dr. *Makay* Agost ügyvédet jelöli egy nemzetiségi jelölttel szemben.

A *nagyvázsonyi* kerületben dr. *Csomasz* Bélát jelölték függetlenségi programmal.

Tegnap délelőt 10 órától kezdve a budapesti függetlenségi 48-as pártkörben gróf *Batthyányi* Tivadar, *Szederkényi* Nándor, *Tóth* János és *Leszkay* Gyula végezték a jelöléseket. A választásokat vezető bizottság előtt ezalatt az idő alatt két küldöttség is tisztelgett.

A szocialisták proklamációja.

Megjelent a szocialdemokrata párt programja. Alább adjuk annak érdemleges részét, így első olvasásra úgy tűnik fel az embernek, hogy a mi benne van e programban, az hozzátartozik minden párt programjához, csak az ellen van kifogás, hogy mást hirdet a párt s mást cselekszik, vagyis azt hirdeti, amit maga sem hisz. Azt a szabadságot, amelyet ők hirdetnek, *Kristóffy* czimborái ugyan soha meg nem valósítanak. Szerencse, hogy legutóbb igen alaposan kiismertük az elvtársakat s így bajosan fognak nekik sokan felülni. Gimpl persze mindig akad.

Az óvatosan kiczirkalmazott program a következő:

Követeli az általános választói jogot és követeli, hogy ez a jog egyenlő egyen.

Követeli, hogy a szavazás községenkénti és titkos legyen.

Követeli az egyesülési szabadságot, a gyülekezés korlátlan szabadságát.

Követeli a sajtó teljes szabadságát, nevezetesen a kolportázs felmentését a hatósági engedélyadás kötelezettsége alól, a hirdlapkautó előrlését és az előzetes cenzura minden formájának lehetetlenné tételét.

A szocialdemokrata párt küzd a nép jólétét emelő gazdasági politikáért.

Követeli az önálló vámterületet.

Követeli a progresszív adórendszert, nehogy a szegény ember ugyanabban az arányban adózzék, mint a gazdag, miként ma.

Követeli a fogyasztási adók eltörlését, hogy az ország terheinek legnagyobb részét ne hárítsák a munkálkodó népre adók és vámok képeben s ne drágítsák ily mesterségesen az

rosszul végződött s ő ennek folytán hat évi gályarabságra lett elítélve, amelyből eddig három évet kitöltött. Keserű három év volt ez, annál keserűbb, mert atyja amidőn elítéltetésének hírére vette, szörnyet halt; fiatal neje, hogy kiszabadítását megkísérelje, fölálkozta minden vagyonát, most pedig ő is, egyetlen kedves gyermekével nyomorban tölti napjait s ki tudja? mi lesz még vele is, mire a még hátralevő három esztendő letelik? Könny csordult ki ezek hallatára a résztvevő pap szeméből. Néhány pillanatnyi erre beálló csend után végre megszólal a fiatal pap és mondja:

— Barátom! Mondja meg csak: kiszabadulhatna-e innen s visszanyerhetné-e teljes szabadságát, ha akadna valaki, aki a büntetését magára vállalná?

Hogy ne? volt erre a válasz; de hol van az az ember, aki ezt megtenné?! Erre a pap szóltanul eltávozik s egyenesen a gájarabok felügyelőjéhez megy s ajánlkozik, hogy a fogoly helyett, a három évre magára vállalja annak összes büntetését, ennek minden szigorával együtt, csak bocsássák a rabot szabadon. A felügyelő nézi a papot s nem akar hinni szava őszinteségében. De amidőn ez ismétli kérését, beleegyeznek. A pap erre a felügyelő kíséretében a hajóra megy, oda áll a meghatottságában csaknem kövé vált rab elé, s mondja neki; hogy ezen percztől fogva teljesen szabad, mert im e fiatal pap átveszi bilincseit, magára ölti rabruháját s végzi a rá szabott nehéz munkákat! A rab szivrepedve eltávozott, a pap pedig három évig végezte

nemcsak a rabok munkáját, hanem tanította és vigasztalta is őket.

Heorikus önfeláldozása kimondhatatlan lélekemelő hatással volt mindnyájukra. E pap pedig nem más, mint a felebaráti szeretetről világszerzte ismert és csodált, s erényei folytán az egyház által a szentek sorába iktatott s mindnyájunk által tisztelt Páli szent Vincze.

És ez csak egyike azon számtalan erényhősöknek akik a ker. vallás fájának árnyékában növekedtek, akik Krisztus példája után indultak, az ő szívéből kölcsönözték azt a meleget, amely őket az emberiség nagy jótétevével és kitagadhatná, hogy a ker. vallás kezdettől fogva mivel hasonló nagy lelkeket, az emberiség nagy jótétevit, akik az örök élet és boldogság reményében, a jelen élet javai és boldogságairól mások javára lemondtak, vagy azokat másokkal is megosztották, s hogy neveli és lelkesíti őket a ker. vallás ugyanezen elhatározásokra a mai napig is. S ha nem támadnak talán épp most oly nagy számmal, mint amilyennel a növekedő igényeknek rájuk szükségök volna: az csak onnan van, mert a kor keresztényellenes szelleme, minden nemesebb érzelmét öltő ragályként a legjobb lelkeket is megtörtözi, őket az összes bacillusaival eltöltve, a legüdvösebb elhatározásaikban bénítja, ha azokat teljesen ki nem öli!

Kettős szükség van tehát arra, hogy a világ általános nyomora, számtalan baja és gyöttrő fájdalma közepette, ne az üres ígéretek, e nagybangu frázisok, a lidérczény után induljunk, hanem tekintetünket az isteni sze-

retettől lángoló főpapra, az érettük a földre szállott, nyomoruságainkban velünk osztozó, érettünk szenvedett és meghalt Jézusra, az Isten egyszülött fiára fordítsuk! Ő reá, aki mint az eddig lefolyt századokon keresztül tudott, úgy most is tud és akar is segíteni mindazokon akik tanítását követve, tanácsát elfogadva, segítő kezét maguktól el nem utasítják. Ő nem ellensége csak a bűnek és a hazugságnak; amint az ő ellensége sem más mint a bűn és álnokság; hogy pedig ő ezzel békét nem köthet: az csak természetes! Aki Krisztussal tart: az az ő elveit is osztja!

Miért hoztam én fel most ezen csodálatra-méltó férfiúnak eme példáját? — Mindenesetre azért is, hogy őt magam és hivatalbeli társaim elé követendő példa gyanánt állítsam avégből, hogy el ne zárkozzunk felebarátaink s főkép társadalmunk számtalan bajai elől, ha nem kiki tőle telhetőleg tegye meg a lehető az anyagi és főkép az erkölcsi nyomor enyhítésére; de főkép azért, hogy a világ általános nyomora, számtalan baja és gyöttrő fájdalma közepette, egy még hervikusabb, még csodálatra méltóbb szeretettől lángoló főpapra, az érettük a földre szállott, nyomoruságainkban osztozó, rajtunk legíteni akaró, érettünk szenvedett és meghalt Ur Jézusra, az Isten egyszülött fiára fordítsam lelki szemeteiket, ő reá, aki tud és akar segíteni mindazokon, akik tanácsát elfogadják és segítő kezét maguktól el nem utasítják. A felebaráti szeretet és az ő szeretete képes egyedül kiegyenlíteni az ellentéteket, s megbékíteni az ellentéteket.

amugy is küzködők számára a betevő falat kenyert és húst.

Követeli a létminimum adómentességet.

A szociáldemokrata párt küzd az általános emberi haladást szolgáló kulturpolitikáért.

Követeli az ingyenes iskoláztatást.

Követeli az ingyenes tanszereket. A szegény iskolásgyermek ellátását. Az állam ne csak az iskolai kényszert mondja ki, hanem az iskolabajlás lehetőségét is adja.

Egyszóval: a szociáldemokrata párt küzd a nép politikai, gazdasági és szellemi felszabadításáért minden téren.

A választás napja.

Nagyvárad város központi választmánya tegnap délelőtt tartott ülésén foglalkozott a képviselőválasztás ügyeivel.

Az ülés hangulatából nagyon szomorú tapasztalatot merithettünk. A politikai béke Nagyváradon nem hozta meg azt a várt eredményt, amit reméltünk. A szabadelvűpárt vezető egyénei sehogysem tudnak beletörődni abba, hogy — bár kitudja meddig — a régi rendszer megdőlt. Ideig-óráig ugyan még a hatalmat a régi rendszer emberei igyekeznek fenntartani a városházán, azonban ez már csak az átmeneti időre szólhat.

A választásnál fungáló hivatalos kiküldöttek eljárását megszabja a törvény. Miért a torzsalkodás, hogy ki teljesítse azokat a nehéz kötelességeket, amelyek a választásnál a törvény előír?

Ha a törvény nem lesz megtartva, megvan a független fórum, amely elégtételt szolgáltatson.

Itt volna már ideje a békének, nemcsak az állam ügyeinek intézésében, de társadalmi uton is. Aki ez ellen ma is fenekedik, súlyos bünt követ a társadalom érdekei ellen.

*

Nagyvárad város központi választmánya tegnap délelőtt ülést tartott, amelyen a választásra vonatkozó intézkedéseket tette meg.

Rimler Károly polgármester elnöklété alatt jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Rádl Ödön, Hlatky Endre, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Sulyok István és dr. Istvánffy István.

Rimler Károly polgármester, elnök előterjesztette, hogy Ófelsége május 19-re összehívta az új országgyűlést, tehát a képviselőválasztásra meg kell tenni a szükséges intézkedéseket.

A központi választmány a nagyváradai képviselőválasztást határidejét május 3-ára, csütörtökre tűzte ki a Fekete Sasba. Ha a város helyiségében valami ok miatt nem lehetne a választást megtartani, a város emeltet megföldi helyiségeket.

A választás elnökül felkérték Mezey Mihályt, aki a kiküldetést elfogadta.

Helyettes elnökségre a függetlenségi párt dr. Adorján Emilt vagy Stocker Józsefet küldeni. Ezzel szemben a központi választmány Sipos Orbánt jelölte ki helyettes elnökül, aki előzőleg tegnap belépett a függetlenségi pártba.

Helyettes elnökök lettek Stocker József és dr. Istvánffy István.

Jelöltek: dr. Istvánffy István és dr. Fráter József.

Jelöltek: Balogh Károly és dr. Istvánffy István.

Jelöltek: Mezey Mihály; Sulyok István.

Jelöltek: Sipos Orbán; Sulyok István.

Jelöltek: V. Olaszi, Sulyok István.

Jelöltek: Ujváros, Külváros, Városháza és a községi választmánya.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Apr. 18. Megyei rendkívüli közgyűlés d. e. 10 órakor.

Apr. 19. A megyei központi választmány ülése.

Április 20. A mérnökegyet előadása a városházán.

Május 3. Képviselőválasztás Nagyváradon.

Május 5. Kath. Liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Nagypéntek—Nagyszombat.

A keresztény világ mély gyászszal és kegyelettel ülte meg tegnap a Megváltó keresztalálának emlékezetét. A templomok egész nap zsufolva voltak. A székesegyházban Fetszer Antal felsz. püspök tartotta a konsekráció nélküli misét s Müller Lajos Jézustársasági atya egyházi gyászbeszédet mondott.

Az Olaszi plebánia templomban délelőtt Besser Hugó prédikált.

Délután a litániát és szent beszédet a Kálvária kápolnájában tartották meg, ezer és ezernyi hívő részvételével.

A Szent László templomban délelőtt ugy a csonkamisét, mint a szent beszédet dr. Vucskics Gyula, Várad-Velenczén pedig Gábríely Lajos plébános tartották.

A pompás, meleg, derült napon, reggeltől késő délutánig óriási tömegben hullámozott a közönség az utcákon s áhitattal látogatták a templomokat.

*

Ma, Nagyszombaton reggel az összes plebánia templomokban tűz-, husvétii gyertya- és keresztut szentelés lesz, utána pedig ünnepélyes szent mise, mely alatt Gloriakor megszólalnak a harangok. A székesegyházban reggel 9 órakor Bunyitay Vincze székesegyházi főesperes, apát-kanonok tartja az ünnepélyes szent misét.

Délután és este a feltámadás a következő sorrendben megy végbe:

a premontrei rend templomában 3 órakor; az irlalmas rend templomában délután 4 órakor;

a székesegyházban este 6 órakor; a várad-velencei templomban este 6 órakor;

a kapuczinokok templomában este 6 órakor; az Orsolyazárda templomában este fél 7 órakor;

a Szent László templomban este 7 órakor; a várad-olaszi-i plebánia templomban este fél 8 órakor.

A székesegyházban a feltámadás szertartását Fetszer Antal felsz. püspök végzi.

Ugy itt, mint a plebánia templomokban, kedvező idő esetén a szokásos körmenetek lesznek a feltámadási ünnepségek alkalmával.

* Új baldachin a Szt.-László templomban.

Az újvárosi híveket kedvesen lepte meg tegnap az a gyönyörű szép új baldachin, amely alatt vitték a szentséget a szent sirhoz. Fehér bársony alapon van az a ritka szép aranyhimzés, mely a régi baldachint ékesítette. Az újítás költségeit a káptalannak egyik jótékonyágáról ismert tagja viselte. A szépen sikerült munkát a budapesti Rátay és Benedek egyházszerkezeti műintézete végezte, a kárpitos munkát pedig városunknak e nemből egyik legelső iparosza Barza József. Ma este a feltámadási körmenetet már az új baldachinnal tartják meg.

* **A villamos vasut menetdíjai.** A nagyváradai villamos vasut részvénytársaság igazgatósága kérte, hogy a szerződéstől eltérően 10 és 20 filléres menetdíjakat állapítson meg a város s egyben javaslatot terjesztett be a vonalszakaszok megállapítására nézve. E szerint minden szakasz menetdíja 10 fillér lenne, 2 vagy több szakasz díja 20 fillér. A vasut állomásokat érintő szakaszok, tekintet nélkül a távolságra, 20 filléres díjtétellel legyenek felyéve. Nagyvárad város tanácsa tegnap tárgyalta a közlekedési szakbizottság által is elfogadott javaslatot, de azt megváltoztatta s az eredeti szerződéshez ragaszkodva, a vonalszakaszokat a következőképp állapította meg:

I. Vasutállomás—Rhédey kerti vonal: Olaszi vasutállomás—Közkórház, Közkórház—Szt.-László-tér, Szent László-tér—Rhédey-kert.

II. Szent László-tér—Velencei állomás: Szt. László-tér—Torna-utca, Torna-utca—Templom-tér, Templom-tér—Velencei állomás.

III. Szt. László-tér—Teleky-utca vonal: Szt. László-tér—Vitéz-utca Vitéz-utca—Laktanyák.

A menetdíjakat, tekintet nélkül a vasutállomásokra 8, 16, 24 fillérben állapították meg. Minden szakasz 8 fillér, két szakasz 16 fillér, minden további ut 24 fillér. A jegyek érvényesek átszállásoknál is.

Ez a meghatározás lényegesen különbözik a villamos igazgatóság javaslatától, de jobban szemelött tartja a közönség érdekért.

A javaslatot, az utcai közlekedésről szóló szabályrendelettel együtt a csütörtöki közgyűlés elé terjeszti a tanács.

* Mozgalom Kossuth Lajos Tódorért.

Az Erzsébetváros függetlenségi polgárai körében dr. Aczél Sándor kezdeményezésére mozgalom indult meg, a melynek célja, hogy Kossuth Lajos Tódor az olaszországi államvasutak igazgatója hazahivassék Magyarországra. Köztudomásu Ludwigh Gyula Máv. elnökgazgatónak már régi szándéka, hogy állásától visszavonul. A mozgalom célja, hogy Kossuth Lajos Tódor kinnállassék meg a Máv. elnökgazgatói állásával. A mozgalom élére Barabás Bélát, Földiák Gyulát és dr. Somogyit állítják.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük Farkas Jánosnak elhunytát. A megboldogult életének 73-ik évében tegnap este 8 és fél órakor elhunyt. Temetése holnap, vasárnap délután 3 órakor lesz a Széchenyi tér 240. számú gyászaházból. Az elhunyt feleségén kívül leánya és számos rokon gyászolják. Farkas a törvényszéknél volt szolga, honnan már régebben nyugalmomba vonult.

* **A polgári iskolai tanulók kirándulása.** A nagyváradai községi polgári iskola tanulói az idén is megtartják rendes kirándulásukat. Az előző évben Belényes vidékét keresték fel a tanulók, most Rév környékét és ezzel kapcsolatosan a csepkköbarlangot is megfigylik látogatni. A kirándulás ideje még nincs megállapítva, hanem valószínűleg május első felében meg fog történni a vidék meglátogatása.

* **A Fő utca aszfaltozása.** A városi tanács az elmúlt héten tárgyalta a Fő-utca aszfaltozásának ügyét s pótszerződést állapított meg. A vállalkozó aszfalttársaság a pótszerződést nem írta alá, miért is a városi tanács oly irányu javaslatot terjeszt a csütörtöki közgyűlés elé, hogy a törvényhatóság hívja fel a társaságot a pótszerződés aláírására. Ha ennek nem lesz eredménye, a város eláll az eredeti szerződéstől s valószínűleg perre kerül a dolog.

* **Öngyilkosság.** Bihari tudósítónk jelenté, ott ismét öngyilkossági eset fordult elő. Nagy Gergelyné még folyó április hó 8-án

marólugot ivott. Az asszony iszonyu kinlódását a szomszédok észre vették s orvost hívtak. Az orvos azonban nem tudott segíteni, mivel a marólug az asszony belsejét teljesen összeégette. Meggondolatlan tettének elkövetése óta az asszony a legkinosabb kinok közt élt, míg tegnap reggel meghalt.

* **Az ételárúsítók ellen.** A nagyváradai szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata 25 helyi lakos ellen feljelentést tett azért, mert ezek iparendély nélkül ételárúsítással foglalkoznak. A rendőrhatalóság, mint I. fokú iparhatóság jogosulatlan iparüzés címén eljárást tett folyamatba a feljelentettek ellen és folyó hó 26-27-ére tárgyalást tűzött ki ez ügyben. Bizonyára erőiesen fog a kontárokkal szemben eljárni a rendőrség, mivel az étel-árúsítók legnagyobb része nem tudná letagadni, hogy annak idején inkább a varrógép mellett töltötték idejüket, mintsem a főzés mesterségével foglalkoztak volna. E mellett bizonyít az a sok drágán megfizetett étel, mely a malaczkoknak lesz kihordatva.

* **Holttest a kutban.** Titokzatos ügyben kutat most a tasádfői csendőrség. Mint tudósítónk jelenti Bukorvány községben tegnapelőtt egy Balázs Mária nevű leánya keresésén fáradoztak a községbeliek. Minden bokrot, házat és a vidéket átkutatták s a leányra nem találtak rá. A kutatókra beesteledt, mely megakadályozta a további keresést. Tegnap reggel aztán amint a község kutjából a jószágokat akarták itatni, rémülten vették észre, hogy a kutban egy holttest van. Az itató emberek a tetemet kihúzták s abban az előző napon keresett Balázs Máriára ismertek. Hogy, hogy került a leány teste a kutba, mikor kerülhetett oda, forog-e büntény fenn, ezt még ezideig megállapítani nem tudták. A titokzatos esetben a tasádfői csendőrség nyomoz.

* **Siketnémák felvétele.** A siketnémák áll. s. kecskeméti intézetébe az 1906 | 1907. tanévre nem- és valláskülönbség nélkül felvételtnek olyan 7-től 10 éves kora siketnéma gyermekek, kiknek a siketségen kívül más testi vagy szellemi fogyatkozásuk nincs. Felvételt a legszegényebb szülők is folyamodhatnak, mert az intézet igazgatósága módját ejti annak, hogy a vagyontalan szülők gyermekei is bejussanak az intézetbe. Az iskoláztatás ideje 8 év. Felhívjuk még a szülők figyelmét arra a körülményre is, hogy az intézettel kapcsolatosan egy országos jellegű kerétszeti továbbképző iskola felállítását tervezték, amely valószínűleg már a f. év őszén megkezdheti működését s amelyben intézetet végzett növendékek a kertészet minden ágában és a szőlő, gyümölcsnyertesésben és selyemtermelésben fognak kiképeztetni. A folyamodványok f. évi május hó 15-ig nyújthatók be az intézet felügyelő-bizottságához. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az intézet igazgatósága.

* **A húsvéti ajándéktárgyakat vegye meg most,** mert az utolsó küldemények már megérkeztek és jelenleg óriási választékban kaphatók valódi amerikai doublé férfi és női gyűrűk, brossok, fülbevalók, nyakkendőjük, karkötők, kézellőgombok, zszusuk valódi amerikai daublé férfi és női lánczok. Tekintettel, hogy nincs rá kilátás, hogy ezt a küldeményt több is követni fogja, a tisztelt vevőközönség saját érdekében cselekszik, ha a szükséges tárgyakat minél előbb megveszi, mert ily nagy választékban ezen remek gyémánt és ékszer utánzatok többé Nagyváradon nem lesznek kaphatók. Minden tárgy, mely eddig 4 frt volt, most 1 frt, mely 2 frt volt, most csak 50 krajczár. Amerikai gyémántkirály fiókjának üzletvezetője. Nagyvárad Fő-utca 5. a volt Kiss Dávid és Társa urak helyiségében.

Választási zászlók legolcsóbb beszerzési helye Friss és társa Fő-utca. Vidéki zászló megrendeléseket bérmentesen szállítunk.

Friss és társa korona- és fillér-bazár Fő-utca telefon 130.

A főzőiskoláról.

A főzőiskola felállítása céljából megindult mozgalomra vonatkozó tudósításunk nagy érdeklődést keltett városunk társadalmában.

A mozgalom vezető asszonyaihoz sokfelől intéztek kérdést, hogy tulajdonképpen milyen a háztartási, illetve főzőiskolák szervezete?

Ez a kérdés közérdekű. Illő, hogy napi sajtónk segítse a főző iskola ismertetését.

Rendszerint két tanfolyamból állnak ezek az iskolák: őszi és tavaszi 5-5 hónapos tanfolyamból.

A főzőiskola helyisége egy nagy konyha, két vagy több takarékos tüzhellyel, természetesen megfelelő felszereléssel; továbbá egy berendezett ebédlő, éléskamara s esetleg egy előkészítő helyiség.

A növendékek reggel 8-9 óra közt tartoznak az iskola helyiségben megjelenni, a hol a főző tanítónő felügyelete alatt, felváltva 3-4 növendék elsősorban a piaci bevásárlásokat végzi. Ez alatt a többi növendéket egy segéd-tanítónő foglalkoztatja.

A segéd-tanítónői állást alkalmazás nélkül levő végzett tanítóval szokták betölteni, kinek így alkalma nyílik arra, hogy a főzőiskolában ingyenesen megszerezze a gyakorlati háztartási ismereteket s a jövőben mint főző-tanítónő nyerhessen alkalmazást.

Az ételek elkészítését maguk a növendékek csoportokba osztva a tanítónő utasítása szerint akként végzik, hogy minden növendék egyformán foglalkoztatva van.

Az elkészített ételeket a növendékek fogyasztják el, hogy ezzel alkalmuk legyen a terítésben, tálalásban és felszolgálásban gyakorlatot, valamint az elkészített ételek minőségéről meggyőződést szerezni.

Étkezés végeztével a növendékek rövid pihenés után elméleti tárgyakkal foglalkoznak, mint az egészségtan, konyha vegytan stb. köréből.

Ezt tart körülbelül fél 3-tól 3-ig.

Nálunk a közszükségletnek megfelelően az mutatkozik czélszerűnek, hogy kettős tanfolyamu főzőiskola állítsanak föl és pedig az egyik fizetéses, a másik ingyenes növendékekkel.

Az ingyenes főzőiskolába czélszerű volna a növendékeket mosás, vasalás, foltozás és a legegyszerűbb ruha és fehérnemű varrásra is taníttatni.

Körülbelül ezek volnának a körvonalai a házt. illetve főzőiskolának, melynek felállítására és fenntartására, a végrendeletkező akarathoz képest, a Bottó féle alaptól, lelkes asszonyok közreműködése mellett teljesen kivihető.

TÁVIRATOK.

A Vezuv pusztítása.

Budapest, április 13. (Saját tud. táv.)
Nápolyból jelentik: Sonino miniszterelnök tegnap innen Rómába utazott, hol a mai miniszteri tanácskozáson arról fogtak tanácskozni hogy milyen eszközökkel támogassák a Vezuv községek lakóit. Az aostai herceg elnökségével megalakult nápolyi segítőbizottságnak most félmillió líra áll rendelkezésére. A lakosság-nak mindenek előtt kenyérre s a marháknak takarmányra van szüksége. Natteucci tanárnak egy kosár kenyeret és a Mauricius rendjelet vitték az obszervatóriumba. A hamuval borított terület 150 négyszög km. és a katasztrófával sújtott emberek száma fél milliónál több.

Budapest, április 13. (Saját tud. táv.)
Nápolyból jelentik: A Vezuv-körvasuton ismét felvették Ottajanóval a közlekedést. Somino miniszterelnök és Salandra kereskedelmi miniszter, akik Ottajanóból Somma Vezuvianába mentek, mindent homokkal befödve, az ablakokat összezúzva és a háztetőket beomolva találták. A miniszter rendelkezése folytán Ottajanóban az iskolát lerombolják, mert félnek, hogy összedől. A mérnökök jelentették a minisztereknek, hogy sok házat kell lerombolni és hogy tegnap 17 halottat ástak ki a romok alól. A központi segítő-bizottság az aostai herceg elnöklésével a miniszterelnök és a pénzügyminiszter jelenlétében ülést tartott, amelyen egyes sürgős intézkedésekről tárgyaltak. Az aostai herezeg felesége nevében 25.000 lírát adományozott a katasztrófa áldozatainak.

Bókolás Németországnak.

Budapest, április 13. (Saját tud. távirata.)
Washingtonból jelentik: Rosevelt elnök egy küldöttség előtt, melyet a német nagykövet vezetett hozzá, így szólott:

— Mindkettőnk feladata, hogy mind szorosabba fűzzük azt a köteléket, mely Németországot és Amerikát összekapcsolja. Nagykövet Ur! Ön által küldöm a német császárnak és népének az Algeziraszban elért eredményekhez szerencsekívánataimat. Bennünket Amerikaiakat a tárgyalás csak annyiban érdekelt, hogy egyenjogúságot kívánunk az egész világ számára. Azért, hogy Németország volt az első, mely az egyenjogúság érdekében fellépett és hogy jogainak elismerését keresztül vitte, elismeréssel tartoznak neki és az egész emberiséggel kívánom, hogy a német császárság és a hatalmas francia köztársaság között állandó egyetértés álljon fenn.

Orosz milliárdos kölcsön.

Budapest, április 13. (Saját tud. táv.)
Párisból jelentik: Az orosz milliárdos kölcsön megkötése biztosítva van. Ma arról tárgyaltak, hogy az egyes nemzetközi bankcsoportok miképpen részesedjenek a kölcsönben. A jegyzést április végére tűzték ki.

Felfedezett összeesküvés.

Budapest, április 13. (Saját tud. táv.)
Konstantinápolyból jelentik: A rendőrség Redvau pasának letartóztatásával nagy összeesküvésnek jött nyomára, megállapította, hogy Resid bég és Sanil basa még más török főhivatalnokokat is megakartak gyilkolni, hogy így a kurdok függetlenségét kivívják. A száműzés-

Nem gyárilag!

hanem elsőrangú cipészek által készített
cipők, valódi angol és Ita-féle
katapok, fehérneműk, esőkabátok
legolcsóbban

REICHARD áruháza cégnél

szerezhetők be.

Egyedüli raktar PICHLER ANTAL CS.
és kir. kalapgyáros készítményeiből.

ben levő Resid béget és Sanil basát kihallgatásuk végett legközelebb Konstantinápolyba fogják vinni.

Postások sztrájkja.

Lyon, ápr. 13. A postai hivatali altisztek elhatározták, hogy sztrájkba lépnek.

Páris, ápr. 13. Tegnap este több gyűlésen tiltakoztak a levélhordók a kereskedelmi miniszter nyilatkozata és a kamara szavazata ellen és elhatározták, hogy tovább sztrájkolnak. Mindennek dacára remélhető, hogy a sztrájk csakhamar véget ér.

NYILTTÉR.

Étterem és sörcsarnok megnyitás!

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke t. uriközönségének b. tudomására hozni, hogy a

Rimanóczy éttermet

teljesen újjáalakítva, kibővíve és külön

polgári sörcsarnok-

kal a legmodernebbül berendezve, **folyó hó 14-én, szombaton este megnyitom.**

A mikor városunk e legújabb helyiségeit óriási áldozatokkal nem kímélve a t. közönség rendelkezésére bocsájtom, bizalommal kérem szakértelmem és ismeretségem alapján a n. é. közönség szives támogatását.

Tisztelettel

Özv Karner Gyuláné.

Izletes zóna-villásreggeli.

Folyton frissen csapolt Dreher sör!

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből

meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA
közéiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.
Írta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a
Szent László nyomdában.
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.
Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, április 13.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—.—

Értéktözsde.

Budapest, április 13.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	796.—
Leszámitoló bank — — — —	506.—
Rimamurányi — — — —	525.—
Osztrák-m. államvasúti részvény	670.—
Közúti vasút — — — —	594.—
Városi villamos vasút — — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 április 13-án

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	19.20
Magyar koronajárdék 4% — — — —	12.80
Magyar keleti vasúti államkötvény 4% — — — —	94.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	84.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	94.65
Magyar gyermekjegy-kölcsön — — — —	96.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	214.25
Osztrák járadék papírban — — — —	154.25
Osztrák járadék ezüstben — — — —	99.50
Osztrák korona járadék — — — —	100.50
Osztrák járadék aranyban — — — —	117.75
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	99.50
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	157.56
Magyar hitelbank részvény — — — —	16.30
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	794.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény — — — —	671.—
20 frankos frankos (Napolendor) — — — —	673.510
Német birodalmi márka — — — —	19.10
London vista — — — —	117.5
Páris vista — — — —	240.60
20 márkás arany — — — —	95.670

Forgalmi kimutatás 1906. április 9—10.

Tiszta buza körülbelül 500 htl — Kétszeres buza 140 hltr Rozs 300 hltr Árpa 120 hltr Zab 331 hltr Tengeri 900 hltr burgonya 330 hltr.

Lásbjóságok Hizott sertés mintegy 223 zélhizott 565 drb 2 éves től feljebb 178 drb 1 éves től feljebb 330 Sülbő 337 drb malacz 230 drb Vagó marha 211 brb Jármos ükör 2100 prk Felső tehén 900 drb Borju 887 drb bivaly 59 drb juh és kecske 230 drb Ló 559 darab.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

X. Y. Husvét után jön.

H. Gy. J. Köszönjük szépen. Husvétü számban jönni fog.

E. K. Szintén.

A szerkesztésért felelős:

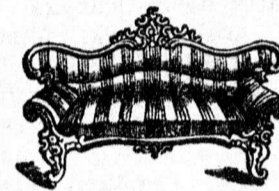
Dr. VUCSKICS GYULA.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és úri-szoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata, — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

376—1906. vh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhirre teszi, hogy a nagyvárad-vidéki kir. járásbírósnak 1905. évi V. 1105—1 sz. végzése folytán dr Somló Armin ügyvéd aradi lakos felperes részére Popovicu Tivador harangmezői lakos alperes ellen 55 kor. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 892 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad-vidéki kir. bíróság 1906. V. 126—4. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Harangmező községben leendő megtartására határidőül 1906. évi április hó 21-ik napjának délután 3 órája kitűzetik, amikor a bíróság lefoglalt butorok, tehén, borju, sertés, buza, tengeri, takarmány s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverzendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1906. évi április hó 2. napján

Bosnyák Gergely,
kir. bir. végrehajtó.

1585.

Nagyvárad
legujabb
látványossága

Kálmán
Ferenc

férfi- és fiuruha-áruháza

Fő-u. 5.

A dusan felszerelt rak-
 tárban csakis legujabb
 szabásu, a szövet ter-
 mékek szine javából
 készült

férfi és fiu ruhák
 rendkívül olcsó
 szabott árak mel-
 lett vásárolhatók.

Meglepő izléses
 gyermekruhák és
 felöltők.

Kérem a cégre
figyelni!

HIRDE T É S E K
 jutányos árban
 felvételnek a
„TISZÁNTÚL”
 kiadóhivatalában.

Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket
 napi árfolyamon

elad és azokra darabonként **125 K.** előleget jutányosan nyújt a
BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK
 Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám. Telefon: 46. szám.

A pesti hazai első
takarékpénztár
 egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
 kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a
Nagyvárad Takarékpénztárban
 és arra darabonként 125 k.
 →☞ **kölcsönt nyújt.** ☞←

Pesti hazai első takarékpénztár
sorsjegyeket
 napi árban elad s ezen sorsjegyekre
 magas összegű
kölcsönöket nyújt
 a legelőnyösebb feltételek mellett a
 Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
 Nagyvárad, Kossuth-utca.

Hirdetés.

A **NAGYVÁRADI HITELBANK** részvény-
 társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
 Elfogad betéteket.
 Legalább 3 hóig elhelyezett összeg-
 után **5%-os kamatot fizet.**
 Leszámítol váltókat.
 Előleget ad: értékpapírokra, éksze-
 rekre és terményekre.
 Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és
 földbirtokra.
 Az igazgatóság.

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Fő-utca, Moskovits-palota,

Mélyen leszállított árak mellett jönnek eladásra kitűnő finom férfi és fiúingek, kalapok, cipők, harisnyák, különösen finom angol divat zsebkendők és harisnyák, rumburgi vásznak, chifonok, szalagok, csipkék, valamint francia illatszerek, férfi, divat nyakkendők mélyen leszállított árak, készpénz fizetés mellett.

Ia Raphiaháncs

eredeti bálák vételénél

65 koronáért

kapható Heldek budapesti nagykereskedő nagyváradi raktárában (Kirschner és Deutsch szállítóezégnél.) 1581.

Kiadó lakás.

Hat szobás szép lakás újváros on kiadó. Értekezni lehet Mertz Károly bürözletében, Zöldfa utcán. 1586

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképsz-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ villamosvilágítási ←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolam mellett

→ eladunk. ←

Biharmegyei takarékpénztár

Kossuth-utca.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyváradi czipő és csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapest n. Tanoncz internátus 24 belakó, 18 bejáró tanoncz.

Készítünk kizárólag kézimunkával a legfinomabb s legtartósabb kivitelben

férfi, női,

és gyermek-

czipőket, csizmákat

francia angol és amerikai szabás szerint s ezeket:

→ eredeti gyári szabott árakon ←

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban (volt rendőrségi épület) kicsinybeni eladási üzletünkben árusítjuk.

Különleges lábbelik. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és postatisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.

